

Brief aan Provinciale Staten
per adres griffie@flevoland.nl

Almere 14 november 2022

Onderwerp: Flevolands pionier-erfgoed verdwijnt

Geachte leden van Provinciale Staten,

In Flevoland verdwijnt steeds meer erfgoed verbonden aan de beginperiode. We richten ons tot de provinciale fracties omdat de afgelopen collegeperiode weinig is gedaan aan bescherming en behoud van Flevolands erfgoed.

We noemen hieronder recente ontwikkelingen waarbij sprake is van sloop, onzekerheid of onvoldoende bescherming.

Almere

In Almere Stad is De Beurs gesloopt, een van de eerste bedrijfsgebouwen in dit stadsdeel en vanwege zijn brutalistische stijl en kwaliteit bijzonder voor Almere en voor Nederland. Daarvan getuigt een poging van een eerder college van burgemeester en wethouders van Almere om het gebouw tot gemeentelijk monument te verklaren. Maar uiteindelijk, een collegeperiode verder, was het de projectontwikkelaar die het voor het zeggen had.

De Roef is het oudste 'stedelijke collectieve' gebouw van Almere. De gevel heeft bij een recente verbouwing zijn oorspronkelijke stijl behouden maar het is, ondanks aandringen van Heemschut geen gemeentelijk monument geworden. De dreiging van aantasting of verdwijnen zal zich bij de volgende verbouwing c.q. andere eigenaar weer voordoen.

In het buitengebied van Almere wordt het oudste gebouw, De Trekvogel, na een jarenlange verwaarlozing door natuurbeschermingsorganisatie Flevo-landschap, gesloopt.

De toekomst van Landbouwschuur aan de Von Draiweg, gemeentelijk eigendom, is onduidelijk. De waardestelling uit 2015: 'op het niveau van Almere is de loods zeldzaam en uniek en op het niveau van heel Flevoland ook'.

Dronten

Dronten heeft haar Pioniersbarak gesloopt en heeft daar nu spijt van. Het voorgenomen herstel van de barak is hoopvol maar het blijkt een moeizame weg.

De verdwijning van Ketelhaven dreigt. De landtong is vergelijkbaar met 'Werkeiland Lelystad' en het gebied 'De Blocq van Kuffeler' in Almere.

Het 'Bedieningshuisje Ketelhaven' is al verdwenen (zie verderop in deze brief). Een oude loods, voormalig museum Nieuw Land, dreigt gesloopt te worden. Het staat in een gebied met monumenten, zoals de sluiswachtershuizen en het gemeaal Colijn. Het ensemble wordt daardoor bedreigd.

Met het plan om op de landtong appartementen te bouwen en èèn absurde privé-woning verdwijnt het verhaal van het erfgoed en wordt aanzicht vanaf het Ketelmeer ernstig aangetast. Waardestelling 2010: Ketelhaven is cultuurhistorisch waardevol en heeft een beeldbepalende structuur.

In Dronten is het voorbestaan van kerk- en zalencentrum Open Hof onzeker. De toren van Open Hof staat op de gemeentelijke monumentenlijst.

Emmeloord

In Emmeloord dreigt in de Rietstraat de sloop van de eerste woningen.

Lelystad

Sinds het Werkeiland Lelystad een gemeentelijk monument is, lijkt de waarde vooral de aantrekkingskracht op bouwprojecten op en rond het werkeiland. De realisatie daarvan tast de kwaliteit van het monument aanzienlijk aan.

Het voortbestaan van het ziekenhuis in Lelystad is onzeker. Waardestelling Ziekenhuis 2019: "Architectonisch, stedenbouwkundig, historisch en landschappelijk, vormt het ensemble (architectuur, locatie, staat en kwaliteit) een ideaal uitgangspunt om een nog sterkere stedelijke rol te veroveren."

Onzekerheid treft ook 'SGL', Scholen Gemeenschap Lelystad. Waardestelling 2013: "De school weerspiegelt letterlijk de ontstaansgeschiedenis van de stad: het ideële en vernieuwende gedachtegoed met betrekking tot onderwijs, architectuur en bevolkingsontwikkeling. De ruimtelijke opbouw van het gebouw, maakt de SGL tot een uniek schoolgebouw. Die ruimtelijkheid wordt nog versterkt door het vele groen in de vorm van binnentuinen en het bijzondere ontwerp van de tuin rondom de school."

Zeewolde

In Zeewolde is het IJsbahnhuisje verdwenen. Poging tot herstel is niet gelukt.

De rol van de provincie

Heemschut vindt dat de provincie onvoldoende oog heeft voor alle erfgoed, vrijblijvend is en het slechte voorbeeld geeft.

Het Bedieningshuisje Ketelhaven is eind 2021 gesloopt door de provincie, ondanks een unanieme motie van gemeenteraad van Dronten daartegen. En ondanks de waardestelling uit 2017: "Afbraak van de bovenbouw van het huidige bedieningsgebouw zou zeer ten koste gaan van de cultuurhistorische kwaliteit en de belevingswaarde van het complex. Aanbevolen wordt het gebouw in zijn huidige vorm te handhaven en te onderzoeken of inwendige verbouwing voor de bedieningsinstallatie mogelijk is, of te onderzoeken of het gebouw een nieuwe functie kan krijgen, bijvoorbeeld als uitzichtpunt/informatiepunt."

Een bijzonder cultuurhistorisch aspect van Flevoland is het ontworpen landschap. De provincie Flevoland wil de erfgoedwaarde van het landschap van Flevoland niet daadwerkelijk erkennen. Er is geen bescherming opgenomen in de provinciale Erfgoednota.

Dit geldt ook voor de nota 'Landschap van de Toekomst'. Ook het expliciete verzoek het 'Landschapsplan A6' te erkennen als uitgangspunt voor de A6 en het landschap er om heen is niet gehonoreerd.

Nederland heeft enkele fraaie voorbeelden van snelwegen die ingebed zijn in het landschap, waaronder de A6. In Almere en in Lelystad heeft de eerste afbraak van het 'Landschapsplan A6' al plaatsgevonden.

Overigens is op de inspraakreactie van Heemschut op de nota op geen van de inhoudelijke opmerking inhoudelijk gereageerd.

Het 'Landschap van de Toekomst' is een vrijblijvend plan waarvan de titel de lading absoluut niet dekt. De vrees bestaat dat het landschap hetzelfde lot zal ondergaan als ander Flevolandse erfgoed.

Ten slotte, het Steunpunt Archeologie en Monumenten Flevoland, is door de provincie Flevoland om onbekende redenen opgeheven. Het is niet duidelijk of er iets voor in de plaats komt.

Erfgoedvereniging Heemschut roept de Flevolandse politiek op om op te komen voor het Flevolandse Erfgoed. Er is een keerpunt nodig, want telkens wordt wel weer een reden gevonden om toch tot sloop over te gaan. Een keerpunt betekent dat alle waardevolle erfgoed ook daadwerkelijk bescherming krijgt.

Een goed begin zou zijn om de Knardijk, een bovengemeentelijke dijk, de status van provinciaal monument te geven.

Hoogachtend,

Heemschut Flevoland is een provinciale commissie van Bond Heemschut,